

TURİZM ÖĞRENCİLERİNİN KAYGI DÜZEYLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Nuran Akşit Aşık

Balıkesir Üniversitesi/Balıkesir Meslek Yüksekokulu

(Doç. Dr.)

E-Posta: nuranasik@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, Balıkesir Meslek Yüksekokulu'nun Turizm ve Otelcilik Bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerini ve kaygıyı etkileyen demografik faktörleri belirlemektir. Araştırmanın evrenini, Balıkesir Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otelcilik Bölümü'nde, 2016-2017 Eğitim Öğretim Yılı, Bahar döneminde öğrenim gören 104 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde ankete katılan öğrencilerin kişisel özellikleri ile ilgili sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise Spielberg ve Gorsuch (1964) tarafından geliştirilen "Sürekli Kaygı Ölçeği" kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin kaygı skorlarının orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Araştırma bulguları, öğrencilerin kaygı düzeyleri ile cinsiyet, lise eğitimi, sınıf, staj durumu, ağırlıklı not ortalaması ve kendini yeterli bulma değişkenleri açısından farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Ancak, diğer demografik değişkenler açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kaygı, Turizm Öğrencileri, Demografik Faktörler

Alan Tanımı: Turizm, Eğitim, Yüksek Öğrenim.

A STUDY TO DETERMINE ANXIETY LEVELS OF TOURISM STUDENTS'

Abstract

The purpose of the study, to identify the level of anxiety and the demographic factors that affect anxiety of students from Balıkesir Vocational School Tourism and Hospitality Department. The population of the study consists of 104 senior students from Balıkesir Vocational School Tourism and Hospitality Department in 2016-2017 Educational Year Spring Term. The survey form used in the study is

composed of two sections. In the first part of the survey form, students are asked questions about their personal attributes. In the second part "Trait Anxiety Inventory" developed by Spielberger and Gorsuch (1964) were used. The anxiety levels of students who participated in the study were determined to be moderately.

Findings from the study show that the difference between the anxiety levels of students and gender, high school education, class, internship status, average of grades and finding self sufficient is statistically significant, but it was not found that no statistically significant differences between in terms of the other demographic variables.

Key Words: Future Anxiety, Tourism Students, Demographic Factors.

Jel Code: L83, A23, I23.

1. GİRİŞ

Eski Yunancada endişe, korku, merak anlamlarına gelen "anxietas" sözcüğünden gelen kaygı (anksiyete), kişinin başına bir tehlike gelebileceği duygusu, huzursuzluk, gerilim ve korku ile karakterize, hoş olmayan bir duygusal durumdur (Kaya ve Varol, 2004: 32; Çakmak ve Hevedanlı, 2005: 115). Başka bir ifade ile yaşamı tehdit eden ya da tehdit olarak algılanan uyarıcılara karşı oluşan bir çeşit alarm duygusudur (Taşgın, Tekin ve Altınok, 2007: 13). Genel olarak herhangi bir tehlike algısının yansımaları olarak ortaya çıkan tedirginlik ya da akıl dışı korku durumu olarak da tanımlanabilen kaygı, kişinin kendini rahatsız hissettiği bir kuruntu halidir (Dağ, 1999: 181; Schmid, Phelps ve Lerner, 2011: 1128).

Kaygı bireylerde görülme şekillerine göre durumluluk ve sürekli kaygı olmak üzere iki boyutta ele alınmaktadır. Durumluluk kaygısı doğal koşulların dışında, belirli durumlarda bireyin benliğinin ya da çıkarlarının tehdit edildiği koşullarda ortaya çıkar ve uyaran ortadan kalktığında yok olur (Kaya ve Varol, 2004: 34; Öztürk, 2008: 13). Sürekli kaygı ise kişinin içinde bulunduğu durumla doğrudan bağdaşmayan, dış çevreden gelen bir uyarana bağlı olmayan ve diğer bireyler tarafından nedeni anlaşılamayan bir hoşnutsuzluk ve mutsuzluk durumudur (Muschalla, Linden ve Olbrich, 2010: 366; Karataş, 2012: 259; Yokuş, 2013: 25). Başka bir ifade ile sürekli kaygı, bireyin kaygı yaşantısına olan yatkınlığı, kişinin içinde bulunduğu durumları genellikle stresli olarak algılama ya da stresli olarak yorumlama eğilimidir (Yeniçeri, 2007: 21).

Czapinski ve Peters (1991: 199) kaygının iki faktöre bağlı olabileceğini belirtmektedir: Bunlardan ilki, bireyin geçmişte yaşadığı olumsuz deneyimler,

ikincisi ise gelecekte meydana gelebilecek olaylar konusunda kesin bilgiye sahip olamamaktır. Tüm dünyada yaşanan hızlı değişimle birlikte yaşanan çelişki ve zorluklar, zayıf sosyal ilişkiler, azalan ortak değerler ve aşırı stresin yarattığı gerginlik insanların kaygı düzeyini arttırmaktadır. Normal düzeydeki kaygı bireyin, istek duyma, karar alma, alınan kararlar doğrultusunda enerji üretme ve bu enerjiyi kullanarak performansını yükseltmesi açısından yardımcı olurken, kaygı düzeyi yüksek kişilerde, algılama ve dikkat bozuklukları, akademik başarıda düşme, beşeri ilişkilerden kaçınma ve içe kapanma davranışları ortaya çıkmaktadır (Özyürek ve Demiray, 2010: 248).

Üniversite eğitimi süresince, öğrenimin görülen şehirden, sosyoekonomik düzeye, arkadaşlık ilişkilerinden, barınma sorununa kadar birçok faktör öğrencilerin kaygıları üzerinde etkili olmaktadır (Dursun ve Aytaç, 2009: 72). Üniversite öğrencileri için, üniversite yılları kadar, mezun olduktan sonra hayatlarında yeni bir döneme girmeleri de ayrı bir öneme sahiptir. İş ve iş yeri seçimi, iş bulamama korkusu, amaç ve hedefleri gerçekleştirememesi, yeni bir sosyal çevre ve arkadaşlıklar ve artan sorumluluklar kişide kaygı yaratıcı etmenlerden bazıları olarak sıralanabilir (Çakmak ve Hevedanlı, 2004: 3; Çakmak ve Hevedanlı, 2005: 116). Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin eğitim yaşamlarında karşılaştıkları olumsuz durumlar ve geleceğe ilişkin sorunlar kaygı duymalarına ve hayata daha olumsuz bakmalarına neden olmaktadır.

Turizm eğitimi alan öğrenciler sektörün potansiyel birer temsilcisi durumundadır. Ancak sektörün içersinde barındırdığı sorunların öğrencileri sektörden uzaklaştırdığı yapılan araştırmalarla tespit edilmiştir. “Bir eğitim sisteminin etkinliğinin ve kalitesinin, eğittiği kişilerin işgücü piyasasındaki yer ve konumlarıyla ölçülmesi” (Ünlüönen 2004:109), turizm eğitimi veren kurumların etkinliği ve kalitesiyle beraber öğrencilerin sosyo-psikolojik durumlarını incelemeyi gerektirmektedir. Bu düşünceden hareketle gerçekleştirilen çalışmanın amacı, turizm ve otelcilik eğitimi alan öğrencilerin kaygı düzeylerinin belirlenmesidir. Bunun yanı sıra öğrencilerin kaygı düzeyinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması da ikincil amacı oluşturmaktadır. Yapılan literatür taramasında turizm öğrencilerinin kaygı düzeylerini araştıran çok az çalışmaya rastlanmıştır (Ehtiyar ve Üngüren 2008). Bu nedenle araştırmadan elde edilen bulguların alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

Araştırmada genel tarama modeli türlerinden, ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlar (Karasar, 2012: 79-81). Araştırmada sürekli kaygı bağımlı değişken, demografik faktörler ise bağımsız değişken olarak alınmış ve aralarındaki ilişki analiz edilmiştir.

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, ön lisans eğitimi alan turizm öğrencilerinin kaygı düzeylerini belirlemek ve kaygı ortalamalarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etme amacını taşımaktadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında, Balıkesir Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otelcilik programında eğitim gören 104 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada tam sayım yöntemi kullanılmış ve tüm öğrencilere ulaşmak amacıyla anket uygulaması için final sınavlarının olduğu dönem tercih edilmiştir. Anket formu, sınav kâğıtlarından önce öğrencilere dağıtılmış ancak öğrencilerden anketi sınavlarını tamamladıktan sonra doldurmaları istenmiştir. Böylece sınav kaygısının verilen cevaplara etkisi azaltılmaya çalışılmıştır. Sınav bitiminde teslim edilen anketlerin tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

2.3. Veri Toplanma Araçları

Araştırma verilerini toplamak amacıyla iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölümde öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 10 soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise Spielberger ve Gorsuch (1964) tarafından oluşturulan ve Türkçeye uyarlaması Öner ve Le Compte (1985) tarafından yapılan “Durumluluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinin” sürekli kaygıyı ölçen 20 maddesi bulunmaktadır.

Ölçeğin yanıtlanmasında önermelerin sıklığı, 1: Hiçbir zaman, 2: Bazen, 3: Çoğu zaman ve 4: Her zaman olarak puanlanmıştır. Ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 20 en yüksek puan 80 olup, puanların yüksek olması kaygı düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınan puan ortalaması 20-39 arası ise düşük düzeyde kaygı, 40-59 arası ise orta düzeyde kaygı, 60-80 arası ise yüksek düzeyde kaygı olduğunu göstermektedir (Sesti, 2000: 16).

2.4. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizi, bilgisayar ortamında istatistik paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, frekans ve yüzde, ortalama, standart sapma, Bağımsız Örneklem t Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Veri analizinde hangi testin kullanılacağına karar vermek için, verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla normallik testi uygulanmıştır. Yapılan Shapiro-Wilk testi sonucunda, ölçeğe ait değerlerin normal dağılım gösterdiği ($p=,331$; $p>,05$) ve parametrik testlerin kullanılacağı belirlenmiştir. Verilerin analizinde kullanılan söz konusu parametrik testler, verilerin parametrik test koşulları olan, örneklem büyüklüğünün 10'dan fazla olması, varyansların homojen olması, verilerin nicel özellik taşıması ve normal dağılım göstermesi (Ural ve Kılıç, 2006: 201) gibi varsayımların sağlanmasından dolayı tercih edilmiştir. Uygulanan bağımsız gruplar t testinde varyansların eşit olup olmadığını belirlemek için Levene testi, tek yönlü varyans analizi sonucunda farklılık bulunan grupların ikili karşılaştırılması için, çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri

Araştırmada kullanılan ölçeğin geçerliliğinin test edilmesi için, sürekli kaygı ölçeği faktör analizine tabi tutulmuştur. Faktör analizi yapılmadan önce, ilgili analizin uygulanabilmesi için gerekli olan ön koşulların sağlanıp sağlanmadığı test edilmiştir. İlgili ölçek için KMO'nun 0,60'dan yüksek (,736) ve Barlett Küresellik Testinin anlamlılığının ise 0,00 olarak bulunması, örneklemin yeterli olduğunu ve verilerden anlamlı faktörler elde edilebileceğini göstermektedir (Leechh, Barrett ve Morgan, 2005: 82). Elde edilen sonuçlar Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1. Ölçeğe Ait Faktör Analizi Sonuçları					
	α	KMO	A. Chi-Square	A. Toplam Varyans	p
Kaygı Ölçeği	,782	,736	602,831	66,623	,000

Faktör analizi sonucunda, ölçek maddeleri tek faktör altında toplanmış olup, özdeğeri 13,325 olan faktör, toplam varyansın % 66,62'sini açıklamaktadır. Araştırmada kullanılan kaygı ölçeğinin güvenilirlik düzeyine ilişkin Cronbach Alpha katsayısı ($\alpha=,782$) ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Araştırmalarda Cronbach Alpha katsayısı kullanılarak temel alınan güvenilirlik

analizlerinde, bu katsayıların sosyal bilimlerde 0,60'ın üzerinde olması, kullanılan ölçeğin güvenilirliğine ilişkin bir kanıt sayılmaktadır (Morgan, 2004; Şencan, 2005). Elde edilen sonuçlar sürekli kaygı ölçeğinin, geçerlilik ve güvenilirliğinin oldukça yüksek olduğunu ve analize devam edilebileceğini göstermektedir.

3.2. Demografik Özelliklere Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen bulgular yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgilerine ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Demografik Özellikler					
Değişkenler	N	%	Değişkenler	N	%
Cinsiyet			Sınıfı		
Kadın	53	51,0	1. sınıf	51	49,0
Erkek	51	49,0	2. sınıf	53	51,0
Yaş			Not Ortalaması		
17-19	68	65,4	00-2,00	26	25,0
20-22	32	30,8	2,01-3,00	51	49,0
23 yaş ve üzeri	4	3,8	3,01-4,00	27	26,0
Lisede Aldığı Eğitim			Staj Yapma Durumu		
Turizm Eğitimi	79	76,0	Evet	38	36,5
Diğer	25	24,0	Hayır	66	63,5
Ailenin Ortalama Aylık Geliri			Mesleği Tercih Etme Nedeni		
0-1000	14	13,5	İş bulmanın kolay olması	13	12,5
1001-2000	39	37,5	Ailesinin isteği	5	4,8
2001-3000	32	30,8	Mesleği sevmesi	46	44,2
3001-4000	10	9,6	Öğretmenlerin yönlendirmesi	5	4,8
4001 ve üzeri	9	8,7	Başka seçeneğin olmaması	35	33,7
Aldığı Eğitimi Yeterli Bulma			Kendini Yeterli Hissetme		
Yeterli buluyorum	33	31,7	Yeterli buluyorum	30	28,8
Yeterli bulmuyorum	32	30,8	Yeterli bulmuyorum	23	22,2
Kısmen yeterli buluyorum	39	37,5	Kısmen yeterli buluyorum	51	49

Tablo-2'ye göre, çalışma kapsamında anket uygulanan öğrencilerin %51'i kadın, %49'u erkektir. Öğrencilerin %49'u 1. Sınıf, %51'i 2. sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %65,4'ü 17-19 yaş grubunda, %30,8'i 20-22 yaş grubunda ve %3,8'i 23 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin not ortalamalarına bakıldığında %49'unun 2,01-3, %26'sının 3,01-4, ve %25'inin 0-2 not ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin lisedeki alan eğitimleri incelendiğinde %76'sının lisede turizm eğitimi aldığı,

%24'ünün ise başka alanlarda eğitim aldığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %36,5'i üniversite döneminde staj yapmış olup, %63,5'i henüz staj yapmamıştır.

Araştırmaya katılanların ailelerinin gelir durumu incelendiğinde ise %37,5'inin 1001-2000 ₺ , %30,8 2001-3000 ₺, %13,5'inin 0-1000 ₺ ortalama aylık gelire sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin mesleği seçme nedenleri incelendiğinde, %44,2'sinin mesleği sevdiği için, %33,5'inin başka alternatifi olmadığı için, %12,5'inin iş bulma olanakları kolay olduğu için, %4,8'inin ise ailesi ya da öğretmenleri yönlendirdiği için mesleği seçtikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin okulda aldıkları eğitimin yeterliliği konusundaki düşünceleri değerlendirildiğinde, %30,8'i yeterli bulmamakta, %37,5' kısmen yeterli bulmakta ve %31,7'si aldığı eğitimi yeterli bulmaktadır. Son olarak öğrencilerin kendini yeterli bulma düzeyleri incelenmiş ve %49'unun kendini kısmen yeterli bulduğu, %28,8'inin yeterli bulduğu ve %22,2'sinin yeterli bulmadığı ortaya çıkmıştır.

3.3. Ortalama, Bağımsız Gruplar t Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Bulguları

Araştırmadan kullanılan sürekli kaygı ölçeğinde yer alan 20 maddenin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3'de verilmektedir.

Tablo 3. Ölçek Maddelerinin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları		
İfadeler	Ortalama	S. Sapma
Genellikle keyfim yerindedir	2,49	0,64
Genellikle çabuk yorulurum	2,17	0,61
Genellikle kolay ağlanm	1,99	0,86
Başkaları kadar mutlu olmak isterim	2,90	0,57
Çabuk karar veremediğim için fırsatları kaçıyorum	2,02	0,67
Kendimi dinlenmiş hissediyorum	2,29	0,75
Genellikle sakin, kendine hakim ve soğukkanlıyım	2,58	0,80
Güçlüklerin yenemeyeceğim kadar biriktiğini hissedirim	2,08	0,76
Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim	1,93	0,73
Genellikle mutluyum	2,51	0,62
Her şeyi ciddiye alır ve endişelenirim	2,16	0,76
Genellikle kendime güvenim yoktur	1,71	0,78
Genellikle kendimi emniyette hissedirim	2,66	0,96
Sıkıntılı ve güç durumlarla karşılaşmaktan kaçınıyorum	2,13	0,75
Genellikle kendimi hüzünlü hissedirim	2,01	0,70
Genellikle hayatımdan memnunum	2,53	0,68
Olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder	2,27	0,71
Hayal kırıklıklarımı öylesine ciddiye alırım ki hiç unutamam	2,30	0,82
Aklı başında ve kararlı bir insanım	2,91	0,88
Son zamanlarda kafama takılan konular beni tedirgin ediyor	2,43	0,77
Kaygı Ortalaması	46,09	5,01

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin kaygı ortalaması \bar{x} = 46,09 (min=35; max=60) olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç öğrencilerin kaygı düzeyinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. “Aklı başında ve kararlı bir insanım” (\bar{x} = 2,91) ve “Başkaları kadar mutlu olmak isterim” (\bar{x} = 2,91) ifadeleri ortalaması en yüksek olan maddelerdir. Her iki madde ortalaması da öğrencilerin ne istediğini bilen ve isteklerini gerçekleştirmekten vazgeçmeyen bir yapıda olduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca başkaları kadar mutlu olma istekleri hayata olumlu baktıklarını ve mutlu olmak için hazır olduklarını göstermektedir. Ortalaması en düşük maddeler ise sırasıyla “Genellikle kendime güvenim yoktur” (\bar{x} = 1,71) ve “Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim” (\bar{x} = 1,93) maddeleridir. Ortalamaların

düşük olması öğrencilerin özgüvenlerinin yüksek olduğunu ve çok ciddi bir sorun olmadıkça kaygı yaşamadıklarını göstermektedir.

Tablo 4. Kaygı Ölçeği Puanlarının Öğrencinin Cinsiyeti Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları						
Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Kadın	53	47,39	4,900	2,810	102	,001
Erkek	51	44,72	4,787			

Tablo 4’de görüldüğü gibi, örnekleme oluşturan öğrencilerin kaygı puanlarının, öğrencinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,810;p<,01$). Söz konusu farklılığın kız öğrencilerin lehine olduğu ve kız öğrencilerin kaygı düzeyinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Kaygı Ölçeği Puanlarının Öğrencilerin Mezun Olduğu Liseye Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları						
Gruplar	n	Ortalama	S.S.	t	df	p
Turizm Lisesi	79	45,43	4,277	1,971	30,87	,041
Diğer Liseler	25	48,16	6,491			

Tablo 5’e göre, öğrencilerin kaygı puanlarının, öğrencinin mezun olduğu lise değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($t=1,971;p<,05$). Söz konusu farklılığın diğer liseler lehine olduğu ve turizm eğitimi veren liselerden mezun olmayanların daha fazla kaygı yaşadığı belirlenmiştir.

Tablo 6. Kaygı Ölçeği Puanlarının Öğrencilerin Devam Ettiği Sınıfa Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları						
Gruplar	N	Ortalama	S.S.	t	df	p
1. sınıf	51	44,43	4,871	3,482	102	,006
2. sınıf	53	47,67	4,640			

Tablo 6’da yer alan, öğrencilerin devam ettiği sınıf değişkenine göre kaygı puanlarının, anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan bağımsız gruplar t testi sonucuna göre, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır ($t= 3,482;p<,01$). Buna göre farkın ikinci sınıf öğrencileri lehine olduğu ve kaygı ortalamalarının birinci sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	p
Evet	38	44,00	4,453	3,486	102	,001
Hayır	66	47,28	4,938			

Tablo 7’de görüldüğü üzere, öğrencilerin kaygı puanlarının, öğrencinin staj yapma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3,486;p<,01$). Buna göre farklılığın staj yapmayanlar lehine olduğu ve staj yapan öğrencilere göre kaygı ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Gruplar Arası	161,206	2	80,603	3,365	,038
Grup İçi	2419,016	101	23,951		
Toplam	2580,221	103			

Tablo 8’de görüldüğü üzere kaygı ölçeği aritmetik ortalamalarının, öğrencilerin not ortalaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(2-101)} =3,365; p<,05$). Bu işlemin ardından sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiştir. Tek yönlü varyans analizi sonrası hangi post-hoc çoklu karşılaştırma tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle Levene’s testi ile grup dağılımlarının varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($LF=3,851;p<,05$). Bunun üzerine varyansların homojen olması durumunda yaygınlıkla kullanılan Scheffe çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir.

Kaygı puanlarının not ortalaması değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda not ortalaması 00-2,0 puan olan grup ile 2,01-3,0 olan grup arasında, ikinci grup lehine istatistiksel olarak ($p<,05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum, not ortalaması 2,01-3,0 grubunda olan öğrencilerin daha fazla kaygı yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Gruplar Arası	321,275	2	160,638		
Grup İçi	2258,946	101	22,366	7,182	,001
Toplam	2580,221	103			

Tablo 9’da öğrencilerin kaygı ortalamalarının, kendini yeterli hissetme değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları verilmektedir. Buna göre öğrencilerin kendini yeterli bulma algısına ait aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(2-101)}=7,182$; $p<,01$).

Kaygı puanlarının kendini yeterli hissetme değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda kendimi yeterli bulmuyorum diyen grup ile kısmen yeterli buluyorum diyen grup arasında, kendini yeterli bulmadığını söyleyen grup lehine istatistiksel olarak ($p<,01$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum, kendini yeterli bulmayan öğrencilerin kaygı düzeyinin diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

4. SONUÇ

Bu araştırmanın amacı; Balıkesir Meslek Yüksekokulu’nda Turizm ve Otelcilik eğitimi alan öğrencilerin kaygı düzeylerini belirlemek ve kaygı düzeyinin öğrencilerin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmektir.

Bu bağlamda yapılan analizler sonucunda öğrencilerin sürekli kaygısının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bireyin kaygı düzeyinin yüksek olması, dikkat ve odaklanma sorunlarına yol açmakta, öğrenmeyi zorlaştırmakta, hata yapma olasılığını arttırmakta, verimsizliğe neden olmakta ve beşeri ilişkilerin bozulmasına yol açmaktadır (Lee ve Graham, 2001: 658). Bununla birlikte, orta düzeyde kaygı ise bireyin kendisini geliştirme ve yaratıcılığını arttırması için bir

fırsat olarak görülmektedir. Bu noktada öğrencilerin kaygılarını azaltacak önlemler almak, bilgi ve yeteneklerini geliştirme fırsatı yaratmak, orta düzey kaygının avantaja dönüşmesine yardımcı olacaktır.

Araştırma bulguları, kız öğrencilerin kaygı düzeyinin, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Daha önce üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bazı çalışmalarda da kız öğrencilerin kaygı düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (Akgün, Gönen ve Aydın, 2007; Basco ve Olea, 2013; Çakmak ve Hevedanlı, 2005; Deveci, Çalmaz ve Açık, 2012; Gündoğdu, Yavuzer ve Karataş, 2011; Kaya ve Varol, 2004). Kadın istihdamının en yüksek olduğu sektörlerden biri olmasına rağmen, toplumsal normlar, uzun ve yorucu çalışma koşulları, düşük ücret, cinsiyet ayrımcılığı ve toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanan sorunların kız öğrencilerin kaygı düzeyinin yüksek olmasında etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, turizm liselerinden mezun olanların kaygı düzeylerinin diğer liselerden mezun olanlara göre daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu durumun en önemli nedeni, turizm eğitimi alanların lise döneminde staj yapmış ve çalışmış olmaları nedeniyle, sektöre ait bilgi ve deneyimlerinin daha fazla olmasıdır. Benzer biçimde staj yapmayan öğrencilerin kaygı düzeyinin daha yüksek çıkmış olması bu tezimizi doğrular niteliktedir. Elde edilen sonuç, bilmek ya da fikir sahibi olmanın kaygıyı azalttığını açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin devam ettikleri sınıf değişkenine göre elde edilen bulgulara göre, 2. sınıf öğrencilerinin kaygı ortalaması 1. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek çıkmıştır. Çalışmanın mezuniyetten hemen önce yapıldığı düşünülürse, öğrencilerin gelecekteki iş hayatına dair kaygı yaşadıkları söylemek yanlış olmayacaktır.

Öğrencilerin not ortalaması değişkenine göre yapılan değerlendirmede, not ortalaması yüksek olan öğrencilerin kaygı düzeyinin, not ortalaması düşük olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum başarılı öğrencilerin kendilerine daha yüksek hedefler belirlemesi ile izah edilebilir. Ayrıca öğrencilerin yeterli teorik ve pratik eğitime sahip olup olmadıklarını sorguladığımız kendine yeterli hissetme değişkenine göre, kendini kısmen yeterli hissedenlerin kaygı düzeyinin, yeterli hissedenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Turizm sektöründe müşteri memnuniyetinin sağlanması büyük ölçüde çalışanların niteliğine bağlıdır. Bu nedenle çalışanların mesleki yeterliliklerinin yanı sıra, beşeri ilişkileri ve iletişim becerileri yüksek, rahat, sıcakkanlı, güler yüzlü, samimi ve mutlu bireyler olması istenir. Tüm bunlar turizm çalışanlarının ruh ve beden sağlığının iyi olmasını gerektirir. Dolayısıyla gelecekte sektörde istihdam edilecek turizm öğrencilerinin kaygı düzeyleri ve nedenlerinin bilinmesi gerek eğitim hayatı, gerekse mesleki başarı açısından önemlidir. Bu nedenle kaygıya yol açan olumsuzlukların giderilmesi, nitelikli eğitim almalarının sağlanması, özgüvenlerinin yükseltilmesi, sorunlarla baş etme yöntemlerinin öğretilmesi ve kaygı düzeyi yüksek olanların tıbbi yardım almaya yönlendirilmesi gerekmektedir.

Araştırma Balıkesir Meslek Yüksekokulu'nun turizm eğitimi alan öğrencileri ile sınırlı olduğu için, araştırmadan elde edilen sonuçları tüm üniversite öğrencilerine genellemek doğru değildir. Bununla birlikte elde edilen sonuçların daha sonra yapılacak çalışmalar için öncül bilgiler içerdiği söylenebilir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda kaygıya neden olan faktörlerin belirlenmesi için, daha geniş kapsamlı sosyo-demografik değişkenlerin kullanılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca turizm sektöründe çalışanlar ile turizm öğrencilerinin kaygı düzeylerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesinin sektörün kendisinden kaynaklanan kaygı unsurlarını belirlemek açısından alan yazına daha fazla katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Akgün, Abuzer ve Aydın, Sela. “İlköğretim Fen ve Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 6:20, 2007, 283-299.

Basco, Remedios E. & Olea, Melanio T. “Correlation Between Anxiety Level and Academic Performance of BS Biology Freshmen Students”, International Journal of Educational Research and Technology. 4:1, 2013, 97-103.

Çakmak, Özlem ve Hevedanlı, Murat. “Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakülteleri Biyoloji Bölümü Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 4:14, 2005, 115-127.

Czapinski, Janusz, & Peters, Guy. “*The Onion Theory Of Happiness: Basic Concepts And Cross-Cultural Test*”, in Bleichrodt, Nico & Drenth, Pieter J. D. (Ed.), Contemporary Issues in Cross-Cultural Psychology Netherlands: Swets & Zeitlinger Publishers, 1991, ss. 196-216.

Dağ, İhsan. “Psikolojinin Işığında Kaygı”, Doğu Batı Düşünce Dergisi. 2:6, 1999, 181-189.

Deveci, Süleyman Erhan, Ayşe Çalmaz ve Yasemin Açık. “Doğu Anadolu’da Yeni Açılan Bir Üniversitenin Öğrencilerinde Kaygı Düzeylerinin Sağlık, Sosyal ve Demografik Faktörler İle İlişkisi”, Dicle Tıp Dergisi. 39:2, 2012, 189-196.

Dursun, Salih ve Aytaç, Serpil. “Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı”, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 28:1, 2009, 71-84.

Ehtiyar, Rüya ve Üngüren, Engin. “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Umutsuzluk ve Kaygı Seviyeleri İle Eğitime Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 1:4, 2008, 159-181.

Gündoğdu, Rezzan, Yavuzer, Yasemin ve Karataş, Zeynep. “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Çatışma Çözme Becerilerinin ve Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi”, e-Journal of New World Sciences Academy. 6:1, 2011, 341-361.

Karasar, Niyazi. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2012.

Karataş, Zeynep. “Ergenlerin Algılanan Sosyal Destek ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 9:19, 2012, 257-271.

Kaya, Mevlüt ve Varol, Kübra. “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeyleri Ve Kaygı Nedenleri (Samsun Örneği)”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 17:12, 2004, 31-63.

Lee, Jungkwon & Graham, Antonette V. “Students’ Perception Of Medical School Stress And Their Evaluation of A Wellness Elective”. *Medical Education*. 35:7, 2001, 652-659.

Leech, Nancy L., Barrett, Karen Caplovitz, Morgan & George Arthur, SPSS For Intermediate Statistics: Use and Interpretation. New Jersey: Psychology Press, 2005.

Morgan, George A., Gene W., Leech, Gloeckner & Barrett Karen C. SPSS for Introductory Statistics: Use and Interpretation. NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 2004.

Muschalla, Beate, Michael Linden, & Dieter Olbrich. "The Relationship Between Job-Anxiety and Trait-Anxiety A Differential Diagnostic Investigation With The Job-Anxiety-Scale and The State-Trait A Anxiety Inventory", *Journal of Anxiety Disorders*. 24:3, 2010, 366-371.

Öner, Necla. *Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testlerden Örnekler: Bir Başvuru Kaynağı*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2009.

Öztürk, Arda. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Programı Öğrencilerinin Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeyleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Anabilim Dalı. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, 2008.

Özyürek, Arzu ve Demiray, Kemal. "Yurtta ve Ailesi Yanında Kalan Ortaöğretim Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*. 11:2, 2010, 247-256.

Schmid, Kristina L., Phelps, Erin, Lerner & Richard M. "Constructing Positive Futures: Modeling The Relationship Between Adolescents’ Hopeful Future Expectations and Intentional Self Regulation in Predicting Positive Youth Development", *Journal of Adolescence*. 34:6, 2011, 1127—1135.

Sesti, Anne-Marie. "State-Trait Anxiety Inventory in Medication Clinical Trials", *QoL Newsletter*. 2000, 25, 15-16.

Şencan, Hüner. *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlik ve Geçerlik*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005.

Taşgın, Özden, Tekin, Murat ve Altınok, Emin. "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi (Batman il örneği)", *Atatürk Journal of Physical Education and Sport Sciences*. 9:4, 2007, 12-20.

Tektaş, Necla. "Üniversite Mezunlarının Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Dr. Mehmet YILDIZ Özel Sayısı, 2014, 243- 253.

Ural, Ayhan ve Kılıç, İbrahim. *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi*, Ankara: Detay Yayıncılık, 2004.

Ünlüöner, Kurban. “Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Karşılaştırılması (1998-1999 ve 2003-2004 Öğretim Yılları)”, Ticaret ve Turizm Eğitim Dergisi.1, 2004, 108-130.

Yeniçeri, N., Mevsim, V., Özçakar, N., Özcan, S., Güldal, D. ve Başak, O. “Tıp Eğitimi Son Sınıf Öğrencilerinin Gelecek Meslek Yaşamları ile İlgili Yaşadıkları Anksiyete ile Sürekli Anksiyetelerinin Karşılaştırılması”, DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi. 21:1, 2007,19-24.

Yokuş, Tuba. “The Relationship Between The State-Trait Anxiety Levels and Academic Achievement of Music Teacher Candidates”, International Online Journal of Primary Education. 2:1, 2013, 25-31.